

Kadernota 2022

Op weg naar een financieel gezonde gemeente

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding

2. Kaders en uitgangspunten

2.1. Uitgangspunten en toelichting

3. Aanvullende ontwikkelingen

3.1. Autonome ontwikkelingen

3.2. Meicirculaire

3.3. Compensatie Corona

Bijlagen

1. Inventarisatienotitie 2022

1. INLEIDING

Voor u ligt de Kadernota 2022 van de gemeente Medemblik. De Kadernota is het moment in het jaar om het college duidelijke kaders mee te geven voor het opstellen van de begroting van het jaar erop. Deze Kadernota maakt keuzes en biedt inzicht in de strategische kaders en uitgangspunten voor de begroting, uitdrukkelijk met de kennis van dit moment. Uw besluit over de Kadernota is het uitgangspunt voor het opstellen van de programmabegroting 2022-2025.

Op weg naar een financieel gezonde gemeente

We moeten er hard aan werken om een financieel gezonde gemeente te zijn. Wij voorzien voor de periode 2022-2025 en daarna forse uitdagingen o.a. op het gebied van het sociaal domein, accommodaties en voorzieningen, vastgoed, ruimtelijke ordening, duurzaamheid, de Omgevingswet, digitalisering en organisatieontwikkeling. Hiervoor is op langere termijn niet zonder meer ruimte beschikbaar. Wij informeerden u hierover in de inventarisatienotitie 2022. Ook de inkomenskant vanuit het Rijk is onzeker waardoor het vraagstuk nog groter wordt. Dit betekent dat wij u in deze Kadernota vragen duidelijke kaders vast te stellen voor de uitwerking van de begroting. Dat daarbij opnieuw forse keuzes gemaakt moeten worden is zeer aannemelijk.

Wij geven u op voorhand mee dat een heroriëntatie op ons huishoudboekje noodzakelijk is. De vooruitzichten tonen een aanzienlijk tekort op de begroting aan en waarschijnlijk een verschuiving van prioriteiten. De keuzes die wij vandaag maken beïnvloeden niet alleen deze bestuursperiode. Zij zijn ook bepalend voor de ruimte en mogelijkheden op de langere termijn. Vanuit dit inzicht geven wij richting aan de koers van onze gemeente. Wij zoeken daarbij steeds naar de balans tussen onze wettelijke verplichtingen, wettelijke taken, ontwikkeling en ambitie. Het is noodzakelijk om keuzes te maken om als gemeente financieel gezond te worden. Op die manier zijn en blijven wij een vitale en leefbare gemeente.

Dit jaar gaf het presidium aan dat de opdracht tot het opstellen van de Kadernota, zonder uitvraag aan de fracties aan het college te geven. U gaf ons vorig jaar via een digitale uitvraag inzicht in uw strategische overwegingen en keuzes voor de uitwerking van de programmabegroting 2021-2024. In deze Kadernota bouwen wij voort op deze kaders en uitgangspunten. Ook omdat de onderliggende problematiek nog grotendeels hetzelfde is. Daarbij staat het uitgangspunt 'een financieel gezonde en betaalbare gemeente' voorop.

Ongetwijfeld leiden nieuwe inzichten er de komende maanden toe dat het in deze Kadernota geschetste perspectief kan worden bijgesteld. Wanneer wij meer zicht hebben op de mogelijke financiële effecten, de bijstelling van de verwachte uitkering uit het gemeentefonds en een compensatie voor de tekorten voor jeugd in het sociaal domein informeren wij u daarover.

2. KADERS EN UITGANGSPUNTEN

De opdracht om te komen tot een sluitende begroting kan niet zonder keuzes. Wij vragen de raad ons de ruimte te geven om vanuit de zoekrichtingen de verschillende onderdelen van de begroting tegen het licht te houden en hier in de begroting voorstellen voor te doen. Hieronder beschrijven wij de uitgangspunten die daarbij leidend zijn.

2.1 Uitgangspunten

Uit de uitvraag voor de Kadernota 2021 bleek dat het voor alle fracties belangrijk is dat wij een financieel sterke, gezonde en betaalbare gemeente zijn. Het college omarmde dit uitgangspunt. Het is nog steeds één van de belangrijkste kaders voor het opstellen van de programmabegroting 2022-2025. Belangrijkste uitgangspunten zijn punten 1 tot en met 4. Hierna staan de punten in willekeurige volgorde.

1. Wij zijn een financieel sterke, gezonde en betaalbare gemeente door balans in onze inkomsten en uitgaven.

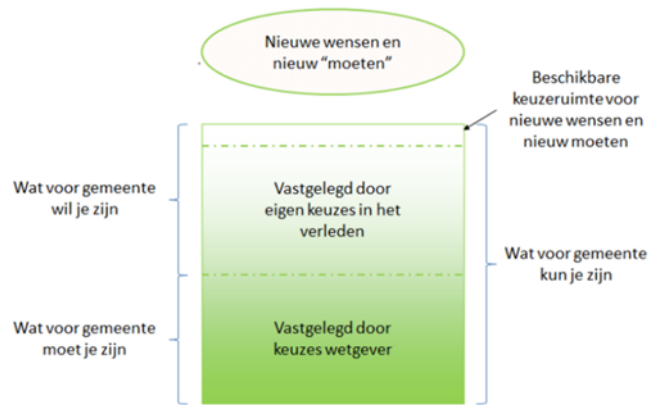
Het is onder de huidige omstandigheden een uitdaging om als gemeente financieel sterk, gezond en betaalbaar te zijn. Dat blijkt wel uit de ontwikkelingen die op ons afkomen. De verwachte financiële tekorten werken wij niet weg door ons uitsluitend te focussen op het reduceren van de lopende uitgaven en onderdelen van de inventarisatienotitie. Dit vraagt in de komende periode om keuzes. Als wij de uitgaven niet verder kunnen terugbrengen, betekent dit dat wij ook moeten kijken naar het niveau van inkomsten. Met als uitgangspunt dat wij belastingen trendmatig verhogen, tenzij de totale financiële situatie van de gemeente vraagt om een gesprek hierover. Wij zoeken daarbij steeds naar de balans tussen de inkomsten en de uitgaven.

2. De uitvoering van wettelijke plichten en wettelijke taken heeft prioriteit.

Het takenpakket van de gemeente kent in grote lijnen de volgende gelaagdheid:

- Wettelijke verplichtingen komen voort uit het feit dat wij een organisatie zijn.
- Wettelijke taken (medebewindstaken) komen voort uit het feit dat wij een overheidsorganisatie zijn.
- Toekomstgericht ontwikkelen komt voort uit de noodzaak de continuïteit van de organisatie te borgen.

Deze eerste drie lagen zien wij als de kerntaken van de gemeente, dat wat een gemeente moet doen. Na de kerntaken is er ruimte voor keuzes. De zoekrichtingen voor een sluitende begroting bevinden zich in eerste instantie in de ambities. Ambities komen voort uit de wensen van de samenleving, het college en de raad.

3. Nieuwe projecten die nog niet financieel vertaald zijn in de begroting of projecten die al verwerkt zijn in de begroting, maar nog niet aanbesteed stellen wij uit totdat er dekkingsruimte in de meerjarenbegroting is. Wij gaan met de raad in gesprek en kijken ook naar alternatieve invullingen vanuit de samenleving.

Een aantal projecten legt een groot beslag op de begroting en de organisatie. Wij willen voorzieningen in stand houden, maar het is verstandig om met elkaar van gedachten te wisselen over alternatieven die passen binnen een sluitende begroting. Wij sluiten aan bij initiatieven vanuit de samenleving. De uitvraag vorig jaar bevestigt dat het besluit van het college om de grote en risicovolle projecten tijdelijk on hold te zetten, op steun kon rekenen van de fracties. De fracties gaven als meest belangrijke zoekrichting aan het uitstellen van projecten die nog niet financieel vertaald en/of aanbesteed zijn. Hiermee creëren wij ruimte in de begroting.

4. Wij hebben financiële grip en inzicht op het sociaal domein met passende zorg en ondersteuning voor onze inwoners. Waar mogelijk blijven wij inzetten op preventie.

Het sociaal domein kent grote tekorten. Wij hebben u hierover onder andere in de inventarisatienotitie geïnformeerd. Wij moeten op dit domein financieel meer in control komen en uitgaven meer in balans brengen met de inkomsten die wij ontvangen. Wij zetten daar waar mogelijk stappen om het tekort te beperken. Wij blijven daarnaast daar waar mogelijk inzetten op preventie in het sociaal domein. Op de langere termijn levert preventie ons rendement op. De fracties vonden het belangrijk dat wij als gemeente vroegtijdig (preventief) integrale en toegankelijke ondersteuning en zorg, voor inwoners die dit nodig hebben, blijven bieden. Ondanks dat wij vanuit het Rijk waarschijnlijk een tegemoetkoming tegemoet kunnen zien voor de tekorten binnen het sociaal domein jeugd, blijft het van belang om structureel in control te komen.

5. Wij werken aan kernoverstijgende en gebiedsgerichte oplossingen om ons voorzieningenniveau toekomstbestendig, betaalbaar en op peil te houden.

Om ons voorzieningenniveau betaalbaar en op peil te houden is het belangrijk te werken aan kernoverstijgende oplossingen. Wij ontkomen er naar onze mening niet aan om meer gebiedsgericht te denken om onze ambitie waar te kunnen maken dat onze inwoners elkaar kunnen ontmoeten, sporten en voorstellingen bezoeken.

6. Wij zetten in op duurzaamheid met een focus op de wettelijke taken en benutten onze kansen (in de vorm van laaghangend fruit).

Duurzaamheid is het zorgen voor evenwicht tussen mens, milieu en economie om de aarde niet uit te putten. Voor nu, maar ook voor de komende generaties. Het voorzien in onze eigen behoeften moet in evenwicht zijn met dat wat de aarde aankan.

7. Wij zetten in op anders werken, doen een groter beroep op de samenleving en zetten de samenleving in haar kracht. Per project bepalen wij welke rol de gemeente daarbij inneemt.

Wij gebruiken de gedrevenheid en energie uit de samenleving om het samen “anders” te doen. Dit gaat niet zonder dat wij als gemeente een omslag maken in ons denken. Wij maken gebruik van de mogelijkheden die de invoering van de Omgevingswet ons biedt om op een slimmere, integrale en participatieve manier te werken.

8. De invoering van de Omgevingswet zien wij als een kans om op een slimmere, integrale en participatieve manier te werken en daarmee mogelijk een kostenreductie te realiseren.

Participatie is een belangrijke pijler onder de Omgevingswet. De Omgevingswet stimuleert vroegtijdige participatie. Daarmee kunnen wij namelijk op tijd belangen, meningen en creativiteit op tafel krijgen. De wet schrijft niet voor welke vorm participatie moet hebben. Daar zijn wij als gemeente en de initiatiefnemer vrij in. Wij kunnen eigen keuzes maken voor de inrichting van een participatieproces. Logisch, want de locatie, het soort besluit, de omgeving en de betrokkenen zijn elke keer anders. En ook het moment waarop de participatie start, verschilt per situatie.

9. **De organisatie is het fundament voor het realiseren van onze maatschappelijke ambities en doelstellingen. Het uitgangspunt is dat de basis op orde is. Daarbij richten wij ons allereerst op de uitvoering van onze wettelijke taken en wettelijke verplichtingen. Door bij te stellen in ambities kunnen wij ook de investering in de organisatie en - mogelijk daarmee samenhangend - de investering in de huisvesting tegen het licht houden.**

De basis komt ook meer op orde (achterstallig onderhoud wegwerken), maar we zijn er nog niet. Dat de basis niet op orde is werkt op twee manieren tegen. Regulier werk kan enerzijds minder efficiënt en goed worden uitgevoerd. Daardoor vraagt het meer capaciteit en doorlooptijd en staat de kwaliteit van het geleverde werk onder druk. Anderzijds vraagt het wegwerken van het achterstallig onderhoud extra inzet, tijd en geld. Tijd die daardoor niet beschikbaar is voor regulier werk. Wij werken toe naar resultaatgerichtheid en integrale samenwerking. Daarbij richten wij ons allereerst op de wettelijke taken en wettelijke verplichtingen.

10. **Wij blijven werken aan de realisatie van meer woningen in onze gemeente. Wij zien de verruiming van het actieve grondbeleid daarin als kans.**

Tegelijkertijd wil het college blijven werken aan de realisatie van meer woningen in onze gemeente. De fracties vinden dit ook belangrijk. De vraag naar woningen is nog steeds hoog en het is onze ambitie om voldoende woningen te realiseren voor onze (toekomstige) inwoners. Wij onderzoeken de mogelijkheden van verruiming van de actieve grondpolitiek.

3. AANVULLENDE ONTWIKKELINGEN

In de inventarisatienotitie informeerden wij u over de belangrijkste ontwikkelingen die wij als gemeente op ons af zien komen. De inventarisatienotitie is als bijlage opgenomen. In dit hoofdstuk beschrijven wij aanvullende ontwikkelingen.

3.1. Autonome ontwikkelingen

Wij hanteren de volgende uitgangspunten voor de nieuwe begroting:

a. Voor loonstijgingen: 1,2 %

Gebaseerd op: de vooruitblik Centraal Planbureau cijfer voor CAO-loonontwikkeling bedrijven d.d. maart 2021.

b. Voor prijsstijging: 1,6 %

Gebaseerd op: De verwachte inflatie voor 2022 Consumenten Prijs Index d.d. maart 2021.

c. Voor Gemeenschappelijke Regelingen: 1,3%

Gebaseerd op de Financiële Uitgangspunten Gemeenschappelijke Regelingen (FUGR) d.d. september 2020 en als volgt berekend:

Loon $1,3\% \times 70\% = 0,91\%$ (Prijs overheidsconsumptie: beloning werknemers)

Prijs $1,4\% \times 30\% = 0,42\%$ (Prijs bruto binnenlands product)

Totale indexatie = 1,33% (afgerond 1,3%)

De onderhandelingen voor de nieuwe CAO zijn op 1 november 2020 gestart. De onderhandelingen hebben nog niet tot een besluit geleid. Voor bedrijven is de CAO loonontwikkeling voor 2022 vastgesteld op 1,2%. Dit percentage kan veiligheidshalve worden gehanteerd voor de begroting. Deze percentages werken in verhouding door op de diverse budgetten van onze begroting. U kunt daarbij denken aan het subsidieplafond, de bijdrage aan gemeenschappelijke regelingen, het personeelsbudget, de belastingopbrengsten en de exploitatiebudgetten.

De Gemeenschappelijke Regelingen stellen hun begroting in een eerder stadium op, zodoende is de vooruitblik van het Centraal Planbureau d.d. maart 2021 te laat en hanteren zij de vooruitblik d.d. september 2020. Wij gaan uit van hetzelfde percentage.

3.2. Meicirculaire

De Rijksoverheid informeert de gemeenten over de omvang en de verdeling van de uitkering van het gemeentefonds via circulaire in mei, september en december. De meicirculaire wordt gebaseerd op de Voorjaarsnota, de septembercirculaire en de Miljoenennota. Bij het opmaken van deze gemeentelijke Kadernota is de meicirculaire nog niet beschikbaar, maar het is te verwachten dat in de komende circulaire effecten zichtbaar worden van de maatregelen van het Rijk, die mede het gevolg zijn van de coronacrisis. Welke effecten dat zijn en welke gevolgen die hebben voor de uitkering uit het gemeentefonds aan de gemeente Medemblik is ten tijde van het gereedkomen van deze Kadernota nog niet duidelijk. Ook kunnen de uitgaven van de gemeente zelf zich door de crisis ontwikkelen dat dit meerjarig negatieve invloed heeft op de financiële positie. In de loop van het jaar komt meer helderheid en wordt nagegaan welk effect dat nog moet hebben op de uiteindelijke begroting.

3.3. Compensatie Corona

In 2020 en 2021 had Corona een grote impact op onze inwoners, bedrijven en op de gemeente zelf. Tot en met oktober 2020 is er sprake van verschillende steunpakketen die wij hebben ontvangen. Steunpakket 1 tot en met 3 heeft (grotendeels) betrekking gehad op 2020. Pakket 4 heeft betrekking op 2021. Deze pakketten zijn inzichtelijk. Het is moeilijk te zeggen of wij in 2022 nog kunnen rekenen op steunpakketten, wanneer er geen lock-down meer van toepassing is.